

חנוכה וחינוך:

במדבר ז

י וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים אֶת חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ בַּיּוֹם הַמִּשְׁחָח אֹתוֹ וַיִּקְרִיבוּ הַנְּשִׂאִים אֶת־קֶרְבָּנָם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ:
יֵא יֵאִמְרוּ ה' אֱלֹהֵי מֹשֶׁה נְשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם נְשִׂיא אֶחָד לַיּוֹם יִקְרִיבוּ אֶת־קֶרְבָּנָם לְחֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ

מלכים א:ח

סג וַיִּזְבַּח שְׁלֹמֹה אֶת זִבְחַת הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר זָבַח לֵה' בְּקֹר עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלְפֵי וְצֹאן מֵאָה וְעֶשְׂרִים אֶלְפֵי
וַיִּחְנְכוּ אֶת־בַּיִת ה' הַמְּלֶכֶת וְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

דברים כ

ה וַדְּבָרוּ הַשְּׂטָרִים אֶל־הָעָם לֵאמֹר מִי־הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה בַּיִת־חֲדָשׁ וְלֹא חֲנָכוּ יֵלֶךְ וַיֵּשֶׁב לְבֵיתוֹ...וַיִּחְנְכוּ
מִשְׁלֵי כ"ב

ו חֲנֹךְ לַנְּעָר עַל־פִּי דְרָכּוֹ גַם כִּי־יִזְקִין לֹא־יִסוּר מִמֶּנָּה:

מדרש פרשת בהעלותך

למה נסמכה פרשת מנורה לחנכת הנשיאים, לפי שכשראה אהרן חנכת הנשיאים חלשה דעתו שלא היה עמהם בחנוכה לא הוא ולא שבטו, אמר לו הקב"ה חייך שלך גדולה משלהם, שאתה מדליק ומטיב את הנרות בקר וערב.

אור החיים במדבר פרק ח

ויתיישב הענין בתת לב למה שאמרו במנחות בפרק ב' מדות דף פ"ח וזה לשונם כיצד עושה מסלקן ומניחן באוהל ומקנחן בספוג ונותן בהם שמן וכו' עד כאן. ולסברת החולק על סברא זו וסובר דקביעי נרות סובר גם כן שהיו קנים שבהם נרות קבועים דקים והיה כופפם למטה עד שהיה מטיבם ומקנחם וחוזר וזוקפם כבראשונה...
וכפ"ז נשכיל כוונת תשובת ה' לאהרן, כי אהרן היה מתאנח על חנוכת המזבח והשיבו הקב"ה חייך שלך וכו' פירוש מעשה המנורה שמוריד הנרות ומניחן באוהל ומקנחם וחוזר ובונה אותם מחדש ומדליקה הרי כל יום כעושה מעשה חדש שמחנך הוא המנורה בכל הדלקה והדלקה....
הרי שישנה להדלקה והטבה לילה ויום, ונמצא שמחנך בכל יום המנורה והם לא חנכו אלא פעם אחת המזבח.

מסכת בבא בתרא (דף כה:)

הרוצה שיחכים ידרים, ושיעשיר יצפין, וסימניך: שלחן בצפון ומנורה בדרום.

רלב"ג משלי פרק כב

חנוך לנער. אשר יחנוך לנער על פי הדרך אשר מנהגו וטבעו ללכת בה לחשבו והשגתו שכבר יקבל המוסר כאשר יגדל הנה ימשך שלא יוכל להסירו אחר זה מהדרך הרעה ההיא וגם לא יסור ממנה מעצמו וגם בעת זקנתו:

רמב"ן במדבר פרק ח

והנה דבר ידוע שכשאיין בית המקדש קיים והקרבנות בטלין מפני חורבנו אף הנרות בטלות, אבל לא רמזו אלא לנרות חנכת חשמונאי שהיא נוהגת אף לאחר חורבן בגלותנו. וכן ברכת כהנים הסמוכה לחנכת הנשיאים נוהגת לעולם, דרשו סמוכין... בכבודו של אהרן שלא נמנה עמהם:

אור החיים במדבר פרק ח

הנה דבריהם ז"ל צריכין ביאור, מה נחמה זו עושה לחלישות דעתו של אהרן על חנוכת הנשיאים שלא היה בכלל הלא אין מעשה המנורה מקביל לחנוכה, גם למה לא הניח דעתו בכל הקרבנות שהוא מקריב, תמידין, ומוספין, והקטורת, גם בהקרבת החנוכה עצמה של כל הנשיאים הרי הוא המקריב, ולמה לא ריצהו אלא במנורה,

ואמרו מדליק ומטיב ערב ובוקר ולא מצינו הדלקה אלא בערב, הרי אמרו במסכת תמיד (פ"ג מ"ט) כי נר מערבי צריך להיות דולק יומם ולילה, ובתורת כהנים אמרו וזה לשונם להעלות נר נר מערבי דולק תדיר מצאו שכבה מדשנו ומדליקו ממזבח העולה עד כאן

וגם לסברת האומר קביעי נרות הנה הוא אומר שהיו הקנים שבו הנרות דקים שהיה יכול לכפוף ולהוריד הנרות למטה עד שיקנחם ולהזור להעלותם ובאמצעות הקינוח וכו' יחשב כמחדש והרי הוא מחנך בכל יום, ויתיישב ערך הכתוב עצמו כמו שכתבת: